DOI:10.17951/g.2021.68.2.183-203

ANNALES
UNIVERSITATIS MARIAE CURIE-SKŁODOWSKA
LUBLIN – POLONIA

VOL. LXVIII, 2 SECTIO G 2021

* Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
** Instytut Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk

PIOTR PONIATOWSKI*
piotr.poniatowski@umcs.pl
ORCID: 0000-0001-9712-0663

WOJCIECH RADECKI**
ORCID: 0000-0002-9755-9235

# Przestępstwa udaremniania lub utrudniania wykonania rozstrzygnięcia urzędowego w prawie czechosłowackim, słowackim i czeskim na tle rozwiązań polskich. Część druga

Offences of Preventing or Obstructing the Execution of an Official Decision in Czechoslovak, Slovak and Czech Law in Relation to Polish Solutions. Part Two

## WPROWADZENIE

W niniejszej, drugiej części artykułu skupiamy się na podsumowaniu rozważań zawartych w części pierwszej[1] dotyczących regulacji obowiązujących w Słowacji i Czechach, a także na konfrontacji tych regulacji z rozwiązaniami polskimi oraz na sformułowaniu wniosków płynących z tego porównania.

[1] Zob. P. Poniatowski, W. Radecki, *Przestępstwa udaremniania lub utrudniania wykonania rozstrzygnięcia urzędowego w prawie czechosłowackim, słowackim i czeskim na tle rozwiązań polskich. Część pierwsza*, „Annales UMCS sectio G (Ius)" 2021, vol. 68(1).

## PRÓBA SYNTETYCZNEGO UJĘCIA ROZWIĄZAŃ OBOWIĄZUJĄCYCH W SŁOWACJI I CZECHACH

Spojrzenie na przepisy § 348–350 i 339 słowackiego Kodeksu karnego[2] oraz § 337, 338 i 366 czeskiego Kodeksu karnego[3] pozwala na wyodrębnienie następujących kategorii penalizacji udaremniania lub utrudniania wykonania rozstrzygnięć urzędowych:

1. Niezwiązanych z postępowaniem karnym:
   a) orzeczeń Sądu Konstytucyjnego – § 350 sl.TrZ,
   b) decyzji administracyjnych o wydaleniu cudzoziemców[4] – § 348 ust. 1 lit. c alternatywa druga sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. b alternatywa druga č.TrZ,
   c) orzeczeń dotyczących spraw rodzinnych – § 349 sl.TrZ i § 337 ust. 4 č.TrZ,
   d) decyzji związanych z wydaleniem ze wspólnego mieszkania[5] – § 348 ust. 1 lit. h oraz i sl.TrZ i § 337 ust. 2 č.TrZ,
   e) administracyjnego zakazu pobytu – § 337 ust. 1 lit. d č.TrZ,
   f) decyzji i postanowień wydawanych w budownictwie[6] – § 348 ust. 1 lit. l sl.TrZ.
2. Wyroków sądowych o wymierzeniu kary niezwiązanej z pozbawieniem wolności:
   a) wydalenia z kraju[7] – § 348 ust. 1 lit. c alternatywa pierwsza sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. b alternatywa pierwsza č.TrZ,
   b) zakazu pobytu[8] – § 348 ust. 1 lit. b sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. c č.TrZ,
   c) zakazu uczestniczenia w imprezach[9] – § 348 ust. 1 lit. j sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. e č.TrZ,

---

[2] Zákon č. 300/2005 Z.z., trestný zakon., dalej: sl.TrZ. Czeskie (i słowackie) akty prawne powołuje się w ten sposób, że po literze „č” (*čislo*, tj. numer) następuje pozycja, pod którą akt został opublikowany w oficjalnym organie promulgacyjnym (Sbírka zákonů w języku czeskim, Zbierka zákonov w języku słowackim), łamana przez rok pierwszej publikacji (bez względu na ewentualne późniejsze teksty jednolite) i zakończona literami oznaczającymi skrótowiec tego organu, tj. „Sb.” w Czechach lub „Zb.” w Słowacji w ramach Czechosłowacji bądź „Z.z.” w samodzielnej od 1993 r. Słowacji.

[3] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dalej: č.TrZ.

[4] W obu państwach podstawy prawne administracyjnego wydalenia znajdują się w ustawach o cudzoziemcach.

[5] Na podstawie ustaw, odpowiednio, czeskiej i słowackiej o policji.

[6] Na podstawie pochodzącej jeszcze z okresu czechosłowackiego, ale nadal w Słowacji obowiązującej ustawy budowlanej – zákon č. 50/1976 Zb., o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon).

[7] Zob. § 65 sl.TrZ i § 80 č.TrZ.

[8] Zob. § 62 sl.TrZ i § 75 č.TrZ.

[9] Zob. § 62a sl.TrZ i § 77 č.TrZ.

d) zakazu przyjmowania dotacji, subwencji lub wsparcia oraz uczestniczenia w postępowaniach o zamówienia publiczne[10] –§ 348 ust. 1 lit. e sl.TrZ,
e) zakazu utrzymywania i hodowli zwierząt[11] – § 337 ust. 1 lit. f č.TrZ.
3. Wyroków sądowych lub orzeczeń organów rozpoznających sprawy o wykroczenia o wymierzeniu kary niezwiązanej z pozbawieniem wolności:
a) zakazu wykonywania czynności[12] –§ 348 ust. 1 lit. d sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. a č.TrZ,
b) przepadku rzeczy[13] – § 348 ust. 2 lit. a sl.TrZ i § 337 ust. 3 lit. a č.TrZ.
4. Rozstrzygnięć związanych z faktycznym pozbawieniem wolności.

Do osobnej kategorii należy zaliczyć przestępstwo poplecznictwa, które w kontekście rozważań tu czynionych może wiązać się z udaremnianiem lub utrudnianiami wykonania rozstrzygnięć urzędowych zapadłych wobec sprawcy przestępstwa (poplecznik działa w zamiarze umożliwienia innej osobie uniknięcia ścigania karnego, kary albo środka ochronnego bądź ich wykonania, np. ukrywa osobę skazaną na karę pozbawienia wolności).

Czwarta z wymienionych kategorii jest najbardziej skomplikowana, ponieważ mieszczą się w niej przypadki:
– kary pozbawienia wolności,
– środków zabezpieczających w postaci leczenia ochronnego, wychowania ochronnego, detencji zabezpieczającej,
– dozoru ochronnego,
– aresztu rozumianego zawsze jako środek zabezpieczający,
– postawienia pod straż.

Analizę warto zacząć od kary bezwarunkowego pozbawienia wolności. Z perspektywy uchylającego się od odbycia takiej kary można wyznaczyć dwa punkty graniczne: 1) początkowy, polegający na niestawieniu się do odbycia takiej kary w terminie wyznaczonym przez sąd, przy czym takie niestawienie się jest przestępstwem z § 348 ust. 1 lit. a sl.TrZ bądź z § 337 ust. 1 lit. g č.TrZ – w obu kodeksach z zastrzeżeniem, że sprawca nie stawił się do odbycia kary bez poważnej przyczyny[14]; 2) końcowy, jakim jest ucieczka z zakładu karnego, przy

[10] Kary te są przewidziane w § 17, 18 i 19 słowackiej ustawy o odpowiedzialności karnej osób prawnych i mogą być wymierzane tylko osobom prawnym.

[11] Zob. § 74a č.TrZ.

[12] Zob. § 61 sl.TrZ i § 73 č.TrZ oraz odpowiednie przepisy ustaw słowackich i czeskich typizujące wykroczenia zagrożone taką karą. Kara ta polega na tym, że skazany nie może wykonywać określonej pracy, zawodu lub funkcji oraz czynności, która może być wykonywana tylko za specjalnym zezwoleniem lub której wykonywanie reguluje przepis szczególny.

[13] Zob. § 60 sl.TrZ i § 70 č.TrZ oraz odpowiednie przepisy ustaw słowackich i czeskich typizujące wykroczenia zagrożone taką karą.

[14] Komentatorzy są raczej zgodni co do tego, że taką poważną przyczyną może być trwałe pogorszenie stanu zdrowia realnie uniemożliwiające odbycie kary albo sytuacja przejściowa związana z koniecznością opieki nad ciężko chorym partnerem czy rodzicami, śmierci w rodzinie itp. Zob. np.

czym ten końcowy moment jest penalizowany odmiennie. I tak ten, kto ucieka sam, popełnia przestępstwo z § 348 ust. 2 lit. b sl.TrZ bądź z § 337 ust. 3 lit. b č.TrZ, przy czym ustawodawca słowacki jako alternatywę przestępstwa z § 348 ust. 2 lit. b dodaje jeszcze pomoc innemu w ucieczce, podczas gdy ustawodawca czeski wprowadził odrębny typ przestępstwa w § 338 ust. 1, którego istotą jest uwolnienie więźnia alternatywnie z organizowaniem jego ucieczki, nakłanianiem do ucieczki lub przygotowaniem ucieczki, z typami kwalifikowanymi przez działanie z bronią[15] lub działaniem jako osoba urzędowa[16]. Do odpowiedzialności karnej sprawcy jako osoby urzędowej wymaga się, aby przestępstwo uwolnienia więźnia było popełnione w związku z jej uprawnieniami i odpowiedzialnością, np. osoba wchodząca w skład służby więziennej uwalnia więźnia (zob. § 127 ust. 2 č.TrZ)[17].

Wprowadzenie przepisu § 338 č.TrZ autorzy czescy wyjaśniają w ten sposób, że § 337 ust. 3 lit. b č.TrZ nie umożliwia ścigania osoby trzeciej, która uwolni więźnia bez jego wykazanego współdziałania albo gdy ucieczkę więźnia przygotowuje, ale w końcu nie dojdzie nawet do usiłowania ucieczki. W tych przypadkach nie będzie spełniona przesłanka akcesoryjności uczestnictwa – w pierwszym przypadku dlatego, że sam więzień żadnego przestępstwa jako sprawca główny nie popełnił, w drugim zaś dlatego, że nie doszło nawet do usiłowania przestępstwa według § 337 ust. 3 lit. b. W tych sytuacjach nie byłoby możliwe ukaranie osoby trzeciej za przygotowanie w rozumieniu § 20 ust. 1 č.TrZ do przestępstwa z § 337 ust. 3 lit. b, ponieważ przygotowanie do przestępstwa z § 337 nie jest karalne[18].

---

S. Rizman, [w:] P. Šamal [et al.], *Trestní zákoník II. Zvláštní část. Komentář*, Praha 2012, s. 3191.

[15] Zgodnie z § 118 č.TrZ przestępstwo jest popełnione z bronią, jeśli sprawca lub – za jego wiedzą – osoby z nim współdziałające używa broni do ataku, przełamania lub uniemożliwienia oporu albo w takim celu broń posiada; przez broń należy rozumieć wszystko, co może uczynić atak na ciało silniejszym, chyba że przepisy szczególne stanowią inaczej.

[16] W oryginale: *úřední osoba.* To pojęcie przekłada się niekiedy jako „funkcjonariusza publicznego", co nie jest całkiem precyzyjne. Owszem, pojęcie funkcjonariusza publicznego (*veřejný činitel*) występowało w TrZ 1961 i nadal występuje w sl.TrZ, ale w č.TrZ zostało zastąpione pojęciem osoby urzędowej, zdefiniowanym w wielopunktowym wyliczeniu zamieszczonym w § 127 č.TrZ (m.in. sędzia, prokurator, prezydent, poseł, członek rządu, urzędnik administracji państwowej i samorządowej, członek sił zbrojnych, organów bezpieczeństwa lub policji gminnej, osoba fizyczna mianowana strażą leśną, strażą przyrody, strażą łowiecką lub strażą rybacką), z zastrzeżeniem „o ile wykonuje zadania państwa lub społeczeństwa i posługuje się przy tym powierzoną jej mocą władczą do wykonywania tych zadań". Autorzy czescy wskazują, że zastąpienie funkcjonariusza publicznego osobą urzędową nie było przypadkiem. Chodziło o to, że w 1990 r. w procesie tzw. deetatyzacji zwężono pojęcie funkcjonariusza publicznego do funkcjonariuszy i pracowników organów państwowych i samorządowych, a to okazało się zbyt wąskie dla celów wzmożonej ochrony, a tym samym odpowiedzialności, dlatego wprowadzono pojęcie osoby urzędowej. Za: T. Gřivna, [w:] O. Novotný, R. Vokoun, P. Šamal [et al.], *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*, Praha 2010, s. 419–420.

[17] J. Herczeg, [w:] P. Šamal [et al.], *op. cit.*, s. 3206.

[18] T. Gřivna, *op. cit.*, s. 444–445. Karalność przygotowania według § 20 č.TrZ ogranicza się do zbrodni szczególnie poważnych, a czyny z § 337 č.TrZ (a także z § 338 č.TrZ) są występkami.

Sprawcą przestępstwa z § 338 č.TrZ może być każdy, z wyjątkiem samego uwalnianego więźnia; sprawcą może być także inny więzień[19].

Warto w tym miejscu zauważyć, że – według aprobowanego przez komentatorów orzeczenia R 38/2002[20] – jeżeli osadzony w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności czasowo przebywa poza więzieniem (np. w czasie przerwy w odbywaniu kary) i umyślnie narusza warunki i ograniczenia poruszania się, a następnie ukrywa się, aby uniknąć dalszego wykonywania kary, to jego zachowanie należy ocenić tak samo jak ucieczkę, czyli w obowiązującym stanie prawnym jako przestępstwo z § 337 ust. 3 lit. b č.TrZ[21].

Wokół relacji między 337 ust. 3 lit. b a § 338 č.TrZ zarysowała się różnica zdań w piśmiennictwie czeskim. Według jednego z autorów w stosunku do uczestnictwa w przestępstwie z § 337 ust. 3 lit. b przepis o uwolnieniu więźnia ujęty w § 338 jest postanowieniem subsydiarnym[22]. Zdaniem innego autora owszem, sankcja z § 338 ust. 1 jest łagodniejsza od przewidzianej w § 337 ust. 3, ale jeżeli zważyć na traktowanie uczestnictwa jako sprawstwa w § 338, a także na surowszą niż w § 337 ust. 3 sankcję za przestępstwo kwalifikowane z § 338 ust. 2, należałoby przyjąć, że § 338 jest przepisem specjalnym w stosunku do uczestnictwa w przestępstwie z § 337 ust. 3 lit. b[23].

Należy zwrócić uwagę, że ustawodawca czeski w § 338 č.TrZ na równi z uwolnieniem więźnia stawia uwolnienie osoby osadzonej[24] w związku z zastosowaniem zabezpieczającej detencji[25]. Również kodeks słowacki zna środek ochronny w postaci detencji[26], ale bezprawne uwolnienie przebywającego w zakładzie, w którym wykonuje się detencję, nie zostało ujęte w § 348 sl.TrZ.

Identycznie w obu kodeksach została potraktowana ucieczka spod straży i ucieczka z aresztu – § 348 ust. 2 lit. b sl.TrZ i § 337 ust. 3 lit. b č.TrZ. Pojęcie straży traktowane jest w piśmiennictwie jednakowo: straż więzienna, policja,

---

[19] *Ibidem*, s. 445.

[20] Wyrok czeskiego Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2001 r., 7 Tz 52/2001, https://www.zakonyprolidi.cz/judikat/nscr/7-tz-52-2001 (dostęp: 9.02.2021).

[21] S. Rizman, *op. cit.*, s. 3199. Zamieszczone w tym tekście orzeczenia odnoszą się do ustawy karnej jeszcze z okresu czechosłowackiego. Autorzy czescy i słowaccy przywołują je, wskazując na pozycję i rok publikacji w zbiorach orzeczeń Sądu Najwyższego.

[22] T. Gřivna, *op. cit.*, s. 445.

[23] J. Řiha, [w:] J. Jelínek [et al.], *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*, Praha 2013, s. 839.

[24] W oryginale *chovanec*, co słowniki tłumaczą jako „wychowanek", ale określenie osadzonego w ramach zabezpieczającej detencji mianem „wychowanka" byłoby w języku polskim rażące.

[25] W oryginale *zabezpečovací detence*. Jest to środek ochronny (*ochranne opatření*) uregulowany w § 100 č.TrZ, stosowany w szczególnych sytuacjach po odbyciu leczenia ochronnego lub po odbyciu kary wobec szczególnie niebezpiecznego przestępcy.

[26] W oryginale *detencia* – § 81 i 82 sl.TrZ.

straż wojskowa doprowadzająca żołnierza do aresztu[27]. Warto jeszcze przywołać orzeczenie R 24/2005, według którego rozstrzygnięciem jest samo poinformowanie podejrzanego przez policjanta, że zostaje w trybie określonym w przepisach procedury karnej zatrzymany. Jeżeli podejrzany ucieknie, to odpowie za przestępstwo, nawet jeżeli protokół zatrzymania nie został jeszcze sporządzony[28].

Jeżeli w odniesieniu do kary pozbawienia wolności określamy punkt początkowy zgłoszenia się do jej odbycia i punkt końcowy – ucieczkę (w odniesieniu do aresztu interesuje nas tylko ten punkt końcowy), to pozostałe przestępstwa z § 348 ust. 1 sl.TrZ i § 337 ust. 1 č.TrZ mogą odnosić się tylko do fazy środkowej: od osadzenia do (ewentualnej) ucieczki. W tej fazie ustawodawcy penalizują dopuszczenie się poważnego działania[29] dla udaremnienia celu aresztu lub kary (§ 348 ust. 1 lit. g sl.TrZ) oraz odrębnie celu kary (§ 337 ust. 1 lit. h č.TrZ), aresztu (§ 337 ust. 1 lit. i č.TrZ) i zabezpieczającej detencji (§ 337 ust. 1 lit. j č.TrZ), przy czym tego ostatniego wariantu ustawodawca słowacki nie przewiduje.

Zdaniem komentatora słowackiego, aby można było mówić o przestępstwie udaremnienia celu kary lub aresztu, sprawca musi swoim działaniem istotnie naruszać reżim aresztu lub wykonania kary, po czym komentator ten przywołuje orzeczenie R 12/1979, według którego systematyczne udostępnianie narkotyków osadzonym i ułatwianie im działań niedozwolonych jest takim przestępstwem. Natomiast odmowa przyjmowania pokarmu lub samouszkodzenie zdrowia takim przestępstwem nie jest (orzeczenie R 51/1980), tak jak nie jest takim przestępstwem działanie umieszczonego w areszcie, który z naruszeniem reżimu aresztu starał się zapewnić zeznania świadków, którzy zgodnie z prawdą mieli potwierdzić, że w czasie popełnienia przestępstwa podejrzany był w zupełnie innym miejscu (orzeczenie R 17/1989)[30]. To ostatnie orzeczenie było dość istotne, przywołuje je także komentator czeski[31]. Jeden z autorów słowackich jako przykłady popełnienia tego przestępstwa przywołuje: podawanie alkoholu lub narkotyków

---

[27] S. Rizman, *op. cit.*, s. 3197; O. Laciak, [w:] E. Burda, J. Čentéš, J. Kolesár, J. Záhora a kolektiv, *Trestný zákon. Osobitná časť. Komentár – II. diel*, Praha 2011, s. 1155.

[28] Wyrok przywołany przez S. Rizmana (*op. cit.*, s. 3200).

[29] *Závažné jednáni* w języku czeskim, *závažné konanie* w języku słowackim, jednolicie interpretowane jako godzące w samą istotę celu kary, aresztu lub (w Czechach) detencji, działanie raczej systematyczne i intensywne, a nie jednorazowe. Na gruncie § 171 ust. 1 lit. f TrZ 1961 czeski Sąd Najwyższy wskazał, że poważne działanie to zachowanie o dużej intensywności, zwykle uporczywe, które skutkuje udaremnieniem lub utrudnieniem osiągnięcia celu kary pozbawienia wolności (orzeczenia z dnia: 21 listopada 2007 r., 6 Tdo 1266/2007, http://kraken.slv.cz/6Tdo1266/2007; 12 grudnia 2007 r., 5 Tdo 1300/2007, http://kraken.slv.cz/5Tdo1300/2007, dostęp: 9.02.2021). Stanowisko to zostało potwierdzone przez czeski Sąd Najwyższy na gruncie § 337 ust. 1 lit. g č.TrZ (orzeczenie z dnia 15 stycznia 2020 r., 7 Tdo 1581/2019, http://kraken.slv.cz/7Tdo1581/2019, dostęp: 9.02.2021).

[30] O. Laciak, *op. cit.*, s. 1150.

[31] S. Rizman, *op. cit.*, s. 3199.

osobom osadzonym, przemycanie telefonów komórkowych, umożliwianie kontaktów ze współsprawcami itp.[32] Inny autor słowacki, inaczej niż w orzeczeniu R 51/1980 przytaczanym z aprobatą przez komentatorów słowackich[33], wywodzi, że udaremnianiem wykonywania celu aresztu lub kary jest właśnie nieutrzymywanie czystości, odmowa jedzenia, samouszkodzenie zdrowia, poważne naruszenie reżimu wychowawczego itp.[34]

Zarówno czescy, jak i słowaccy autorzy zwracają uwagę, że przez udaremnianie lub utrudnianie osiągnięcia celu kary rozumie się zazwyczaj działania podejmowane podczas wykonywania kary pozbawienia wolności, ale z treści przepisu wynika, że chodzi o każdą karę, niekoniecznie karę pozbawienia wolności, np. sfingowanie poważnej choroby w celu udaremnienia wykonania kary pracy powszechnie użytecznej (§ 62–65 č.TrZ)[35]. Podobnie zdaniem autora słowackiego znamiona tego przestępstwa wyczerpuje przy karze więzienia domowego (§ 53 sl.TrZ) umyślne opuszczanie mieszkania i prowadzenie nieodpowiedniego trybu życia, a przy karze pracy obowiązkowej (§ 54 i 55 sl.TrZ) nieprzestrzeganie nałożonych na skazanego obowiązków lub ograniczeń[36].

Kolejnym wariantem faktycznego pozbawienia wolności jest osadzenie osoby w zamkniętym zakładzie leczniczym tytułem środka ochronnego (*ochranné liečenie* – § 73 i 74 sl.TrZ, *ochranné lečení* – § 99 č.TrZ), stosowane w określonych okolicznościach wobec niepoczytalnych sprawców czynów zabronionych i w szczególnych sytuacjach zwłaszcza wobec działających w stanie ograniczonej poczytalności sprawców przestępstw, a także wychowanie ochronne (*ochranná výchova*) młodocianego w zakładzie zamkniętym, przy czym podstawy w obu państwach są odmienne: w Słowacji § 102–105 sl.TrZ zamieszczone w rozdziale o odpowiedzialności młodocianych, a w Czechach odrębna ustawa o odpowiedzialności młodocianych[37].

Przepisy § 348 ust. 1 lit. f sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. k č.TrZ podobnie ujmują znamiona przestępstwa odnoszącego się do leczenia ochronnego i wychowania ochronnego: poważne działanie, zamiar udaremnienia osiągnięcia celu leczenia lub wychowania oraz egzemplifikacja przez ucieczkę z zakładu, przy czym ustawodawca czeski dodaje jeszcze pomoc w ucieczce i udaremnienie dozoru nałożonego po zakończeniu leczenia ochronnego (chodzi o dozór nakładany na podstawie § 99 ust. 6 č.TrZ), podczas gdy ustawodawca słowacki udaremnianie wykonania dozoru ochronnego ujmuje w samodzielnym § 348 ust. 1 lit. k.

---

[32] D. Korgo, [w:] J. Ivor [et al.], *Trestné právo hmotné. Osobitná časť*, Bratislava 2006, s. 386.

[33] O. Samaš, H. Stiffel, P. Toman, *Trestný zákon. Stručný komentár*, Bratislava 2006, s. 713.

[34] P. Baláž, [w:] D. Mašľanyová [et al.], *Trestné právo hmotné*, Plzeň 2011, s. 379.

[35] S. Rizman, *op. cit.*, s. 3192.

[36] P. Baláž, *op. cit.*, s. 379.

[37] Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictvi ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o suudnictvi ve věcech mládeže).

Znamiona przestępstw z § 348 ust. 1 lit. f sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. k č.TrZ spotkały się z żywym zainteresowaniem literatury i orzecznictwa. Według komentatorów słowackich przestępstwo popełnia ten, kto uprowadza z zakładu dziecko, wobec którego orzeczono wychowanie ochronne albo umożliwia osobie poddanej leczeniu ochronnemu regularne i niekontrolowane opuszczanie zakładu leczniczego[38]. Przyjmuje się, że poważne działanie musi kierować się wobec samej podstawy leczenia ochronnego lub wychowania ochronnego. Swoją intensywnością musi być ono porównywalne z ucieczką z zakładu i może wyrażać się w systematycznym odmawianiu przyjmowania leków lub innym systematycznym naruszaniu reżimu zakładu leczniczego lub wychowawczego; jednorazowe wykroczenie przeciwko regulaminowi zakładu, które w istotnym stopniu nie narusza reżimu leczniczego, nie wyczerpuje znamion przestępstwa[39]. Przestępstwem jest nie tylko ucieczka z zakładu leczniczego lub wychowawczego, lecz także niepowrócenie z przepustki[40].

## UWAGI PODSUMOWUJĄCE DOTYCZĄCE ROZWIĄZAŃ OBOWIĄZUJĄCYCH W SŁOWACJI I CZECHACH

Penalizacje z § 348–350 i 339 sl.TrZ oraz z § 337, 338 i 366 č.TrZ obejmują niezwykle szerokie spektrum rozstrzygnięć zapadających w postępowaniach karnych, cywilnych, administracyjnych, ale także konstytucyjnych. Przedmiot ochrony jest oczywisty – prawidłowe i skuteczne wykonywanie rozstrzygnięć urzędowych. Działania sprawcy mają na celu udaremnianie lub utrudnianie wykonywania rozstrzygnięć, przy czym z reguły wystarcza zamiar udaremnienia lub utrudniania oraz podjęcie działań, które do tego prowadzą, bez względu na to, czy ostatecznie wykonanie rozstrzygnięcia zostało udaremnione czy utrudnione, aczkolwiek niekiedy przestępstwo trzeba oceniać jako skutkowe, np. zniszczenie rzeczy, której przepadek orzeczono.

Cechą charakterystyczną regulacji z § 348 ust. 1 sl.TrZ i § 337 ust. 1 č.TrZ jest konsekwentne „dopisywanie" do wykazu przestępstw nowych jego form w miarę pojawiania się nowych rozwiązań, czego może najbardziej wyrazistym przykładem jest słowackie przestępstwo udaremniania wykonywania kar zakazu przyjmowania dotacji, subwencji lub wsparcia oraz zakazu uczestniczenia w ubieganiu się o zamówienia publiczne, wymierzane osobom prawnym na podstawie ustawy z 2015 r. o odpowiedzialności karnej osób prawnych, a w prawie czeskim przestępstwo udaremniania lub utrudniania wykonywania kary zakazu utrzymywania i hodowli zwierząt wprowadzonej w połowie 2020 r. do č.TrZ. Można wyrazić

[38] O. Samaš, H. Stiffel, P. Toman, *op. cit.*, s. 711.
[39] S. Rizman, *op. cit.*, s. 3193.
[40] D. Korgo, *op. cit.*, s. 385.

przypuszczenie, że wykazy przestępstw z § 348 ust. 1 sl.TrZ i § 337 ust. 1 č.TrZ będą w przyszłości rozszerzane w miarę pojawiania się nowych typów rozstrzygnięć w prawie administracyjnym, cywilnym i karnym.

Na tle całości regulacji objętych analizowanymi przepisami najbardziej stabilne okazują się te, które odnoszą się do środków izolacyjnych. Mamy tu do czynienia z dość konsekwentnym ciągiem penalizacyjnym: od niestawienia się do odbycia kary pozbawienia wolności (albo środka ochronnego, leczniczego lub wychowawczego), przez utrudnianie osiągnięcia celu kary pozbawienia wolności (albo środka ochronnego, leczniczego lub wychowawczego), do ucieczki z więzienia (albo zakładu, w którym odbywa się leczenie ochronne, działania wychowawcze lub zabezpieczająca detencja). Instrumentarium prawa karnego wkracza w te trzy etapy z różną intensywnością, przy czym najostrzejsze kary grożą za ucieczkę z więzienia, z którą obaj ustawodawcy zrównują ucieczkę z aresztu lub spod straży, z dodatkową penalizacją organizowania ucieczki.

## ZARYS ROZWIĄZAŃ OBOWIĄZUJĄCYCH W POLSCE

Rozważania w tym zakresie należy zacząć od analizy przepisów zawartych rozdziale XXX Kodeksu karnego[41], zatytułowanym „Przestępstwa przeciwko wymiarowi sprawiedliwości". Określono tu kilka typów przestępstw, które mogłyby stanowić nawiązanie do zaprezentowanych wcześniej rozwiązań słowackich i czeskich. Mowa o czynach zabronionych w art. 242, 243, 244, 244a, 244b oraz 239. W art. 242 k.k. stypizowano tzw. przestępstwo samouwolnienia w typie podstawowym (§ 1) i kwalifikowanym (§ 4). Ponadto w artykule tym przewidziano karę za niepowrócenie do miejsca izolacji, w sytuacji gdy osadzony legalnie czasowo opuścił to miejsce, np. w ramach przepustki czy przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności (§ 2 i 3). Z kolei zgodnie z art. 243 k.k. karze podlega ten, kto osobę pozbawioną wolności na podstawie orzeczenia sądu lub prawnego nakazu wydanego przez inny organ państwowy uwalnia lub ułatwia jej ucieczkę.

W nowelizowanym już kilkakrotnie[42] art. 244 k.k. penalizowane jest niestosowanie się do orzeczonego przez sąd zakazu zajmowania stanowiska,

[41] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (t.j. Dz.U. 2021, poz. 2345, ze zm.), dalej: k.k.

[42] Ustawa z dnia 14 kwietnia 2000 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny (Dz.U. 2000, nr 48, poz. 548); ustawa z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. 2005, nr 163, poz. 1363, ze zm.); ustawa z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (t.j. Dz.U. 2020, poz. 2094, ze zm.); ustawa z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2010, nr 125, poz. 842); ustawa z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011, nr 217, poz. 1280); ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 396); ustawa z dnia 23 marca 2017 r. o zmianie ustawy –

wykonywania zawodu, prowadzenia działalności, zajmowania stanowiska lub wykonywania zawodu lub pracy w organach i instytucjach państwowych i samorządu terytorialnego, a także w spółkach prawa handlowego, w których Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego posiadają bezpośrednio lub pośrednio przez inne podmioty co najmniej 10% akcji lub udziałów, wykonywania czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie, prowadzenia pojazdów, wstępu do ośrodków gier i uczestnictwa w grach hazardowych, wstępu na imprezę masową, przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami, zakazu zbliżania się do określonych osób lub zakazu opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, zakazu posiadania wszelkich zwierząt albo określonej kategorii zwierząt albo niewykonywanie zarządzenia sądu o ogłoszeniu orzeczenia w sposób w nim przewidziany.

Dodany z dniem 4 września 2010 r.[43] i od tamtej pory dwukrotnie nowelizowany[44] art. 244a k.k. przewiduje karę za niestosowanie się do orzeczonego w związku z zakazem wstępu na imprezę masową obowiązku przebywania w miejscu stałego pobytu lub obowiązku stawiennictwa w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania osoby skazanej albo ukaranej, komendanta powiatowego, rejonowego lub miejskiego Policji, w czasie trwania imprezy masowej (§ 1) oraz za udaremnianie lub utrudnianie kontrolowania, w systemie dozoru elektronicznego, obowiązku, o którym mowa wyżej (§ 2).

Natomiast zgodnie z wprowadzonym do k.k. z dniem 1 lipca 2015 r.[45] art. 244b karze podlega ten, kto nie stosuje się do określonych w ustawie obowiązków związanych z orzeczonym wobec niego środkiem zabezpieczającym (§ 1) oraz kto bezprawnie udaremnia wykonywanie orzeczonego wobec innej osoby środka zabezpieczającego w postaci elektronicznej kontroli miejsca pobytu (§ 2).

Również przestępstwo poplecznictwa z art. 239 § 1 k.k. może wiązać się z udaremnianiem lub utrudnianiem wykonania rozstrzygnięcia urzędowego

Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2017, poz. 966); ustawa z dnia 6 marca 2018 r. o zmianie ustawy o ochronie zwierząt oraz ustawy – Kodeks karny (Dz.U. 2018, poz. 663); ustawa z dnia 14 października 2021 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2021, poz. 2054).

[43] Ustawa z dnia 22 lipca 2010 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz ustawy – Kodeks karny (Dz.U. 2010, nr 152, poz. 1021).

[44] Ustawa z dnia 31 sierpnia 2011 r. o zmianie ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2011, nr 217, poz. 1280); ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 396).

[45] Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 396).

(np. ukrywanie osoby, w stosunku do której wydano postanowienie o zastosowaniu tymczasowego aresztowania albo odbywanie za skazanego kary).

Zasygnalizowane wyżej typy czynów zabronionych nie zawsze będą wiązać się z rozstrzygnięciem urzędowym związanym z postępowaniem karnym. I tak w art. 242 § 1 i 4 k.k. chodzi o uwolnienie się osoby „pozbawionej wolności na podstawie orzeczenia sądu lub prawnego nakazu wydanego przez inny organ państwowy". Owo pozbawienie wolności – *lege non distinguente* – powinno być rozumiane szeroko, nie tylko jako izolacja związana z wykonywaniem przez państwo *ius puniendi*, choć należy zauważyć, że kwestia ta jest niejednolicie w doktrynie rozstrzygana[46]. Również w kontekście przestępstwa z art. 244 k.k. wskazuje się, że przedmiotem ochrony tego przepisu jest „orzeczenie każdego sądu (cywilnego, administracyjnego lub karnego), zawierające zakaz określonej w nim działalności, także innej niż gospodarcza"[47]. Bez związku z decyzją zapadłą w postępowaniu karnym (czy wykroczeniowym) może pozostawać również przestępstwo z art. 180a k.k. określone w rozdziale XXI „Przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji", które polega na prowadzeniu pojazdu mechanicznego na drodze publicznej, w strefie zamieszkania lub w strefie ruchu wbrew decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami (przepis ten został dodany z dniem 18 maja 2015 r.[48])[49]. Należy też pamiętać o przestępstwie uchylania się od alimentacji z art. 209 § 1 i 1a k.k., znajdującym się w rozdziale XXVI „Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece" („Kto uchyla się od wykonania obowiązku alimentacyjnego określonego co do wysokości orzeczeniem sądowym…")[50] oraz o czynie zabronionym określonym w art. 218 § 3 k.k.,

---

[46] Zob. na ten temat: P. Poniatowski, *Przestępstwa uwolnienia osoby prawnie pozbawionej wolności (art. 242 i 243 k.k.)*, Warszawa 2019, s. 62–71, 92–118.

[47] Postanowienie SN z dnia 26 lutego 2004 r., I KZP 47/03, LEX nr 84334. Pogląd ten został zaaprobowany przez A. Bojańczyka (*Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lutego 2004 r.*, „Palestra" 2004, nr 7–8, s. 281). Z kolei A. Marek (*Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 534) stwierdził, że tak daleko idące rozszerzenie zakresu penalizacji na podstawie art. 244 k.k. jest dyskusyjne. Na gruncie art. 259 k.k. z 1969 r., do którego treści nawiązuje po części art. 244 obowiązującego k.k., wskazywano natomiast stanowczo, że chodzi w tym przypadku o ochronę wymiaru sprawiedliwości w zakresie respektowania orzeczeń sądowych o karach dodatkowych. Zob. O. Chybiński, [w:] *Prawo karne. Część szczególna*, red. W. Świda, Wrocław–Warszawa 1975, s. 415; W. Świda, *Prawo karne*, Warszawa 1986, s. 626; M. Siewierski, [w:] Bafia, K. Mioduski, M. Siewierski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1977, s. 687; I. Andrejew, *Kodeks karny. Krótki komentarz*, Warszawa 1988, s. 240).

[48] Ustawa z dnia 20 marca 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015, poz. 541, ze zm.).

[49] Decyzję administracyjną o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami wydaje starosta w przypadkach wskazanych w art. 103 ust. 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (t.j. Dz.U. 2021, poz. 1212, ze zm.).

[50] Przestępstwo niealimentacji stypizowane jest w § 207 sl.TrZ oraz w § 196 č.TrZ, przy czym należy zauważyć, że jako źródło obowiązku alimentacyjnego wskazuje się przepis prawa, nie mówi się natomiast o określeniu wysokości tego obowiązku orzeczeniem sądowym.

umieszczonym w rozdziale XXVIII „Przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową" („Osoba określona w § 1a, która będąc zobowiązana orzeczeniem sądu do wypłaty wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia ze stosunku pracy, obowiązku tego nie wykonuje…")[51]. Na uwadze trzeba również mieć przestępstwo z art. 300 § 2 k.k. (rozdział XXXVI „Przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu i interesom majątkowym w obrocie cywilnoprawnym"). Zgodnie z tym przepisem podlega karze ten, kto w celu udaremnienia wykonania orzeczenia sądu lub innego organu państwowego, udaremnia lub uszczupla zaspokojenie swojego wierzyciela przez to, że usuwa, ukrywa, zbywa, darowuje, niszczy, rzeczywiście lub pozornie obciąża albo uszkadza składniki swojego majątku zajęte lub zagrożone zajęciem, bądź usuwa znaki zajęcia.Niekiedy udaremnianie lub utrudnianie wykonania rozstrzygnięcia urzędowego będzie mogło być kwalifikowane z art. 231 § 1, 2 lub 3 k.k. Zdarzyć się tak może np. wtedy, gdy źródłem obowiązków, których nie dopełnił funkcjonariusz publiczny, będzie orzeczenie sądowe albo decyzja organu administracji.

Należy zauważyć, że niektóre rodzaje zachowań stanowiące w prawie słowackim i czeskim przestępstwa związane z udaremnianiem lub utrudnianiem wykonania rozstrzygnięcia urzędowego, w prawie polskim są wykroczeniami. Tytułem przykładu można wskazać art. 92 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane[52], zgodnie z którym podlega karze ten, kto pomimo zastosowania środków egzekucji administracyjnej nie stosuje się do wydanych, na podstawie ustawy, decyzji organów administracji architektoniczno-budowlanej lub nadzoru budowlanego. Wykroczeniem jest też niestosowanie się do decyzji organu nadzoru budowlanego wydanej na podstawie art. 66 ust. 1a wskazanej ustawy (art. 93 pkt 12 Prawa budowlanego). Również w ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach[53] określono wykroczenia, których istota polega na niewykonywaniu rozstrzygnięcia urzędowego. Chodzi tutaj o niewykonywanie obowiązku opuszczenia terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w terminie wyznaczonym w decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu lub w decyzji o przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu (art. 465 ust. 1 pkt 6), niewykonywanie obowiązku zgłaszania się w określonych odstępach czasu do organu wskazanego w decyzji o przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu (art. 465 ust. 1 pkt 7) oraz opuszczenie miejsca zamieszkania wyznaczonego w decyzji o przedłużeniu terminu dobrowolnego powrotu (art. 465 ust. 1 pkt 8).

[51] Przestępstwo polegające na niewypłacaniu wynagrodzenia pracownikowi określone jest w § 214 sl.TrZ, jednakże – odmiennie niż w prawie polskim – nie mówi się w tym przepisie o zobowiązaniu orzeczeniem sądu do wypłaty wynagrodzenia za pracę lub innego świadczenia ze stosunku pracy. W kodeksie czeskim w ogóle brak jest takiego typu czynu zabronionego.

[52] T.j. Dz.U. 2021, poz. 2351, ze zm.

[53] T.j. Dz.U. 2021, poz. 2354, ze zm.

## PODOBIEŃSTWA I RÓŻNICE MIĘDZY ROZWIĄZANIAMI SŁOWACKIMI I CZESKIMI A REGULACJAMI POLSKIMI

Przeprowadzona analiza pozwala wskazać następujące podobieństwa i różnice między interesującymi nas porządkami prawnymi.

W badanych prawodawstwach przewidziane jest przestępstwo uwolnienia się (ucieczki) osoby pozbawionej wolności, przy czym o ile w Polsce formuła przepisu art. 242 § 1 k.k. jest bardzo ogólna („Kto uwalnia się sam, będąc pozbawionym wolności na podstawie orzeczenia sądu lub prawnego nakazu wydanego przez inny organ państwowy…”), o tyle w prawie słowackim i czeskim mówi się o ucieczce spod straży, z aresztu lub z wykonania kary pozbawienia wolności (§ 348 ust. 2 lit. b sl.TrZ i § 337 ust. 3 lit. b č.TrZ, przy czym w tym drugim przepisie wymienia się jeszcze zabezpieczającą detencję). Odrębnie w Słowacji i Czechach normuje się także ucieczkę osoby osadzonej w zamkniętym zakładzie leczniczym tytułem środka ochronnego (§ 348 ust. 1 lit. f sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. k č.TrZ). W Polsce przewidziany jest kwalifikowany typ przestępstwa samouwolnienia (art. 242 § 4 k.k.), czego brak w regulacjach naszych południowych sąsiadów. Należy jednak zauważyć, że granice ustawowego zagrożenia karnego w kodeksie słowackim i czeskim są dość szerokie (do 5 lat pozbawienia wolności), w związku z czym potrzeba adekwatnej reakcji karnej realizowana jest głównie w ramach sędziowskiego wymiaru kary i okoliczności, które w polskim k.k. zostały ustawowo wskazane, mogą być brane w Słowacji i Czechach pod uwagę jako okoliczności obciążające.

Zarówno w prawie polskim, jak i w prawie słowackim i czeskim karze podlega niepowrócenie do miejsca izolacji, w sytuacji gdy osadzony legalnie czasowo opuścił to miejsce. Różnica jest taka, że w polskim k.k. wyodrębniono taki typ czynu zabronionego (art. 242 § 2 i 3), natomiast w Słowacji i Czechach zachowanie tego typu traktowane jest po prostu jako przestępstwo ucieczki (zob. powołane wyżej orzeczenie R 38/2002, które zostało wydane, co prawda, przez czeski Sąd Najwyższy, jednakże jeszcze na gruncie § 171 ust. 2 lit. b czechosłowackiego Kodeksu karnego)[54]. Należy jednak zauważyć, że w Polsce warunkiem karalności jest brak usprawiedliwionej przyczyny zaniechania powrotu oraz upływ 3 dni od wyznaczonego terminu powrotu. Ukształtowanie znamion przestępstwa samouwolnienia, które poczynając od k.k. z 1932 r. pozostają w Polsce niemalże niezmienne, wyklucza kwalifikowanie jako takiego czynu zabronionego zachowania polegającego na niepowróceniu do miejsca izolacji, stąd też – w kontekście coraz szerszego stosowania środków „luzowania” izolacji penitencjarnej (przepustki, zatrudnienie zewnętrzne itp.)[55]

[54] Zob. także uwagi dotyczące przestępstw z § 348 ust. 1 lit. f sl.TrZ i § 337 ust. 1 lit. k č.TrZ.

[55] Środki tego typu przewidziane są oczywiście również w prawie słowackim i czeskim. Słowacka ustawa z dnia 22 września 2005 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności i zmianie nie-

– zaszła konieczność stworzenia odpowiedniego typu czynu zabronionego, co zostało zrealizowane w obowiązującym k.k.

Zwraca uwagę stypizowanie w prawie słowackim i czeskim przestępstwa polegającego na niezgłoszeniu się, bez ważnego powodu, do odbycia kary pozbawienia wolności w terminie określonym przez sąd (§ 348 ust. 1 lit. a sl.TrZ oraz § 337 ust. 1 lit. g č.TrZ). W Polsce *de lege lata* takie zachowanie nie podlega karze. Propozycje wprowadzenia tego rodzaju czynu zabronionego do k.k. już się jednak pojawiały[56]. Argumenty przytoczone przez zwolenników spenali-

których innych ustaw (zákon č. 475/2005 Z.z., o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov) przewiduje kilka rodzajów zezwoleń na opuszczenie jednostki penitencjarnej (zob. § 50 ust. 3 lit. f, § 65, § 72 ust. 4, § 76 ust. 2 lit. c oraz f, a także § 85 ust. 3 tej ustawy). Z kolei jedną z nagród przewidzianych w czeskiej ustawie z dnia 30 czerwca 1999 r. o wykonywaniu kary pozbawienia wolności i zmianie niektórych powiązanych ustaw (zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů) jest pozwolenie na opuszczenie więzienia na czas do 24 godzin (§ 45 ust. 2 lit. g oraz § 63 lit. h tej ustawy). Zezwolenie na czasowe opuszczenie jednostki penitencjarnej przewidziane jest również w § 19 ust. 8 (opuszczenie więzienia w związku z widzeniem) i w § 40 ust. 3 (opuszczenie więzienia w związku z realizacją programu terapeutycznego) ustawy czeskiej.

[56] Zob. Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Sejm V kadencji, druk nr 1756, 18.05.2007, https://orka.sejm.gov.pl/Druki5ka.nsf/0/C1CA93E0F503AF82C12572EC00267570/$file/1756.pdf (dostęp: 9.02.2021). Nowy art. 242 § 3 według tego projektu miał brzmieć: „Tej samej karze podlega, kto bez usprawiedliwionej przyczyny nie stawi się do zakładu karnego lub aresztu śledczego do odbycia kary najpóźniej w ciągu 3 dni po upływie wyznaczonego terminu". Uzasadnienie tej propozycji było następujące: „Wprowadzenie kryminalizacji takiego zachowania jest w pełni uzasadnione względami polityczno-kryminalnymi, z uwagi na dużą liczbę wypadków sabotowania przez osoby prawomocnie skazane obowiązku stawienia się do odbywania kary, skutkujących koniecznością prowadzenia niejednokrotnie bardzo czasochłonnych i pociągających za sobą dodatkowe koszty czynności, zmierzających do ustalenia miejsca pobytu skazanego i doprowadzenia go do placówki penitencjarnej, jak i potrzebami w zakresie kształtowania świadomości prawnej społeczeństwa, związanymi z celowością wzmocnienia respektu zarówno dla sądowych rozstrzygnięć, jak również organów państwa rozstrzygnięcia te wprowadzających w życie. Podkreślić należy niespójność, i wynikające z tego nieracjonalne konsekwencje, obowiązujących regulacji prawnych w tym zakresie, zgodnie z którymi umyślne ubezskutecznienie prawidłowego przebiegu wykonywania kary po rozpoczęciu jej wykonywania wobec sprawcy (wskutek samouwolnienia lub niepowrócenia do placówki penitencjarnej) stanowi przestępstwo przewidziane w Kodeksie karnym, podczas gdy umyślne ubezskutecznienie rozpoczęcia procesu wykonywania kary polegające na sabotowaniu obowiązku stawiennictwa w zakładzie karnym lub areszcie, w płaszczyźnie prawa karnego pozostaje irrelewantne. Penalizacja przewidziana w projektowanym zakresie zapewni prewencyjne oddziaływanie prowadzące do zmniejszenia liczby takich zachowań, skutkując ponadto obniżeniem kosztów związanych z czynnościami podejmowanymi wobec osób niestawiających się w placówce penitencjarnej w zakreślonym przez właściwy organ terminie" (*ibidem*, s. 119–120). Podobną propozycję zawarto w projekcie zmian w Kodeksie karnym przygotowanym w 2010 r. przez Stowarzyszenie Sędziów Polskich „Iustitia": „Karze określonej w § 2 podlega także ten, kto będąc wezwany do stawienia się w zakładzie karnym lub areszcie śledczym w celu odbycia kary pozbawienia wolności, bez usprawiedliwionej przyczyny nie stawia się najpóźniej w ciągu 3 dni po upływie wyznaczonego terminu" (https://www.iustitia.pl/dzialalnosc/91-zespoly%20-problemowe/524-projekt%20-zmian%20-kodeksu%20-karnego%20-opracowany%20

zowania omawianego czynu są przekonujące. Jeśli jakieś społecznie szkodliwe zjawisko występuje dość często, a tak jest z niestawianiem się osób, wobec których orzeczono karę pozbawienia wolności do odbycia tej kary, i nie można go zwalczyć środkami innymi niż sankcje karne, to kryminalizacja takiego zjawiska jest w pełni uzasadniona. Należy zauważyć, że osoba, która nie stawia się do odbycia kary, nie podlega nawet odpowiedzialności dyscyplinarnej przewidzianej w Kodeksie karnym wykonawczym[57]. Jedyną konsekwencją, jaką ponosi ta osoba, jest obciążenie jej przez sąd kosztami przymusowego doprowadzenia (art. 79 § 2 k.k.w.). Wydaje się, że gdyby skazani mieli świadomość, że niestawiennictwo na wezwanie sądu do odbycia kary spowoduje kolejne postępowanie karne, to część z nich pewnie zrezygnowałaby z ucieczki przed dopełnieniem się wymiaru sprawiedliwości.

W Słowacji i Polsce karalne jest – jako przestępstwo *sui generis* – udzielenie osobie pozbawionej wolności pomocy do ucieczki (§ 348 ust. 2 lit. b sl.TrZ oraz art. 243 k.k.). Czeski ustawodawca traktuje jako przestępstwo *sui generis* uwolnienie osoby pozbawionej wolności, organizowanie jej ucieczki, nakłanianie do takiej ucieczki oraz jej przygotowywanie (§ 338 č.TrZ). Uwolnienie pozbawionego wolności jest penalizowane również w art. 243 k.k. Pozostałe zachowania wskazane w § 338 č.TrZ mogą być karalne na podstawie przepisów części ogólnej k.k. dotyczących podżegania, sprawstwa kierowniczego czy pomocnictwa, chociaż może zdarzyć się tak, że organizowanie bądź przygotowywanie ucieczki będzie przejawiało się w takich zachowaniach, które pozostają na gruncie polskiego prawa bezkarne. Dodać trzeba, że – odmiennie niż w prawie słowackim – w prawie polskim nie przewiduje się kwalifikowanego typu przestępstwa ułatwienia ucieczki. Wydaje się, że taki typ nie jest potrzebny, gdyż wymiar kary w konkretnym przypadku może być prawidłowo kształtowany przy wykorzystaniu granic

-przez%20-iustitie, dostęp: 9.02.2021). W uzasadnieniu tego projektu wskazano: „Podstawowym problemem powodującym trudności w postępowaniu wykonawczym przed sądami jest brak jakiejkolwiek sankcji za niestawienie się skazanego do odbycia kary pozbawienia wolności. Takie niestawienie się jest bezkarne i w praktyce przypadki, gdy skazani dobrowolnie stawiają się do odbycia kary, są tylko nieliczne. Zasadą jest niestawianie się skazanych, którzy po odmowie odroczenia wykonania kary (takie wnioski składają w zasadzie wszyscy) zaczynają się ukrywać, często uciekając za granicę, a mają dość czasu, aby się do tego przygotować. Zachęcają ich do tego obowiązujące przepisy, ponieważ skazani wiedzą, że niepowrót z ewentualnej przepustki czy przerwy w karze podlega karze, natomiast niestawienie się do odbycia kary jest bezkarne. Stan ten musi ulec zmianie w celu usprawnienia postępowania wykonawczego, albowiem skazany wiedząc, że za ukrywanie się grozi mu dodatkowa kara, będzie miał motywację do stawienia się w terminie w zakładzie karnym” (*ibidem*). Postulat kryminalizacji omawianego zachowania zgłosiła też A. Piaczyńska (*Przestępstwo niepowrotu do zakładu karnego (art. 242 § 2 i 3 KK)*, „Edukacja Prawnicza” 2010, nr 12, s. 43).

[57] Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz.U. 2021, poz. 53, ze zm.), dalej: k.k.w. Jak podkreśla K. Postulski (*Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017, teza 9 do art. 142), skazany podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej za przekroczenia popełnione w czasie odbywania kary pozbawienia wolności.

określonych w tym przepisie albo w innych przepisach, gdyby doszło do rzeczywistego właściwego zbiegu art. 243 k.k. z regulacjami typizującymi inne przestępstwa (wymiar kary na zasadzie art. 11 § 3 k.k.).

W kontekście udaremniania wykonania lub celu kary należy wskazać, że według doktryny słowackiego prawa karnego przestępstwem tym jest – jak już wskazano – np. umyślne opuszczanie mieszkania przy karze więzienia domowego (§ 53 sl.TrZ). Sankcja ta jest odpowiednikiem przewidzianej w polskim prawie kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego. Wzmiankowane zachowanie nie jest w polskim prawie spenalizowane. W postanowieniu z dnia 19 stycznia 2017 r. (I KZP 11/16[58]) Sąd Najwyższy przyjął jednak, że „zwrot normatywny »uwalnia się sam, będąc pozbawionym wolności na podstawie orzeczenia sądu«, powinien być interpretowany również jako takie działanie, które stanowi bezprawne uwolnienie się od wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a sprawca ponosi wówczas odpowiedzialność karną na podstawie art. 242 § 1 k.k.". Z poglądem tym nie sposób się zgodzić[59], dlatego też należy postulować odrębne uregulowanie tej kwestii poprzez kryminalizację „ucieczki" od kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego[60].

W prawie słowackim i czeskim karalne są zachowania rodzajowo zbliżone (nieidentyczne) do tych wskazanych w art. 244 k.k.:

1) wykonywanie czynności, do której odnosi się rozstrzygnięcie sądu lub innego organu państwowego o zakazie czynności (Słowacja) bądź wykonywanie czynności, która została skazanemu zakazana albo dla której zostało mu odjęte odpowiednie uprawnienie według innego przepisu prawnego (Czechy); w polskim k.k. – złamanie zakazu zajmowania stanowiska, wykonywania zawodu, prowadzenia działalności, wykonywania czynności wymagających zezwolenia, które są związane z wykorzystywaniem zwierząt lub oddziaływaniem na nie, czy zakazu prowadzenia pojazdów,
2) zatrzymanie się w miejscu lub obwodzie, do którego odnosi się kara zakazu pobytu (Słowacja, Czechy); w polskim k.k. – złamanie zakazu przebywania w określonych miejscach,
3) uczestniczenie w imprezie publicznej, do której odnosi się kara zakazu uczestniczenia w imprezach publicznych (Słowacja) bądź uczestniczenie w imprezie, do której odnosi się kara zakazu wstępu na sportowe, kulturalne lub inne

[58] Orzeczenie zamieszczone w internetowej bazie SN, http://www.sn.pl/sprawy/SiteAssets/Lists/Zagadnienia_prawne/EditForm/I-KZP-0011-16_p.pdf (dostęp: 9.02.2021).

[59] Zob. szerzej: P. Poniatowski, *Gloss on the Supreme Court ruling of 19 January 2017, I KZP 11/16 (with reference to the Supreme Court judgement of 21 June 2017, I KZP 3/17)*, „Ius Novum" 2018, nr 4, s. 160–173; idem, *Przestępstwa…*, s. 92–95.

[60] Zob. idem, *Przestępstwa…*, s. 374.

społeczne imprezy (Czechy); w polskim k.k. – złamanie zakazu wstępu na imprezę masową,

4) udaremnienie usunięcia danej osoby ze wspólnego mieszkania zarządzone na podstawie przepisu szczególnego albo na podstawie wykonalnego środka orzeczonego przez sąd albo udaremnienie zakazu lub ograniczenie kontaktu, wstępu lub zbliżania się wydane i potwierdzone według przepisów szczególnych albo wydane na podstawie rozstrzygnięcia sądu w procesie cywilnym (Słowacja) bądź udaremnienie rozstrzygnięcia o przedwstępnym środku zarządzonym przez sąd, którym nakłada się obowiązek czasowego opuszczenia wspólnego mieszkania i jego bezpośredniej okolicy i powstrzymania się od wstępu do nich albo obowiązku powstrzymania się przed stycznością z wnioskodawcą i nawiązywania z nim kontaktów (Czechy); w polskim k.k. – złamanie nakazu okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym, zakazu kontaktowania się z określonymi osobami, zakazu zbliżania się do określonych osób,
5) utrzymywanie lub chowanie zwierzęcia, do którego odnosi się kara zakazu utrzymywania i chowu zwierząt (Czechy); w polskim k.k. – złamanie zakazu posiadania wszelkich zwierząt albo określonej kategorii zwierząt.

Prawu słowackiemu i czeskiemu znany jest obowiązek stawiania się w jednostce policji, który może być nałożony w związku z realizacją zakazu wstępu na imprezy publiczne (społeczne) (§ 62a ust. 4 sl.TrZ oraz § 77 ust. 1 č.TrZ). Ponadto w Słowacji przestrzeganie zakazu wstępu na takie imprezy może być kontrolowane za pomocą środków technicznych (§ 62a ust. 5 sl.TrZ). Naruszenie wskazanych obowiązków może być kwalifikowane jako poważne działanie mające udaremnić wykonanie kary (§ 348 ust. 1 lit. g sl.TrZ oraz § 337 ust. 1 lit. h č.TrZ). Według polskiego prawa tego typu zachowania mogą podpadać pod art. 244a § 1 i 2 k.k.

Warto zauważyć, że prawu polskiemu nie są znane niektóre środki reakcji karnej przewidziane w prawie słowackim i czeskim, np. kara wydalenia[61]. Ponadto należy wskazać, że system środków zabezpieczających jest w Słowacji i Czechach ukształtowany na tyle odmiennie od systemu polskiego, że niełatwo byłoby wskazać jakieś analogie, w związku z tym trudno też znaleźć wspólne pole regulacji zawartych w art. 244b k.k. oraz w przepisach słowackich i czeskich.

Istota przestępstwa poplecznictwa jest w prawie słowackim, czeskim i polskim zbliżona. Warto jednak zwrócić uwagę na to, że w § 339 ust. 1 sl.TrZ i § 366

[61] Kara ta (w Słowacji – *trest vyhostenia*, w Czechach – *trest vyhoštění*) polega na wydaleniu sprawcy, który nie jest obywatelem Republiki Słowackiej lub Republiki Czeskiej z terytorium tych państw, jeżeli wymaga tego ochrona osób, mienia lub inny interes publiczny. Orzekana jest ona w wymiarze od roku do 15 lat (Słowacja) lub od roku do 10 lat bądź na czas nieokreślony (Czechy). Zob. § 65 ust. 1 i 4 sl.TrZ oraz § 80 ust. 1 č.TrZ.

ust. 1 č.TrZ zagrożenie karne za to przestępstwo jest w pewnym zakresie uzależnione od kary grożącej za przestępstwo, którego dopuściła się osoba, której jest udzielana pomoc. Przepisy te przewidują określoną karę, jednak jeżeli poplecznik pomaga sprawcy przestępstwa, za które ustawa przewiduje karę łagodniejszą, będzie ukarany właśnie tą łagodniejszą karą. Nieco odmiennie ukształtowane są też konsekwencje udzielenia pomocy osobie najbliższej. W Słowacji i Czechach sprawca w takim przypadku nie jest karany, chyba że udzieli pomocy osobie, która dopuściła się jednego z poważnych przestępstw wskazanych w katalogu albo uczyni to w zamiarze uzyskania korzyści majątkowej. Ponadto w prawie słowackim i czeskim nie różnicuje się konsekwencji w zależności od rodzaju udzielonej pomocy (w odróżnieniu od § 2 i 3 art. 239 k.k.).

W polskim prawie brak jest przewidzianego w prawie słowackim i czeskim ogólnie ujętego przestępstwa udaremniania wykonania lub celu kary bądź aresztu. I tak np. przytoczony wyżej kazus sfingowania poważnej choroby w celu udaremnienia wykonania kary pracy powszechnie użytecznej, który w Polsce stanowiłby przykład udaremniania wykonania kary ograniczenia wolności, mógłby na gruncie k.k. pozostać bezkarny (chyba że weszłyby w grę przepisy kryminalizujące elementy tej „inscenizacji", np. dotyczące fałszowania dokumentów lub przekupstwa). Wyżej też wskazano, że według niektórych przedstawicieli doktryny słowackiej udaremnianiem wykonywania celu aresztu lub kary może być nieutrzymywanie czystości, odmowa jedzenia, samouszkodzenie zdrowia czy poważne naruszenie reżimu wychowawczego, natomiast w Polsce zachowania te stanowią jedynie przekroczenie dyscyplinarne na gruncie k.k.w.

Odnosząc się do przestępstwa stypizowanego w art. 180a k.k. (prowadzenie pojazdu mechanicznego wbrew decyzji właściwego organu o cofnięciu uprawnienia do kierowania pojazdami), należy wskazać, że prawo słowackie przewiduje wykroczenie prowadzenia pojazdu mechanicznego w czasie trwania zatrzymania prawa jazdy lub zakazu czynności polegającego na zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych (orzeczonego jako kara albo innego rodzaju sankcja)[62], natomiast w prawie czeskim prowadzenie takiego pojazdu podczas trwania zakazu czynności (w formie zakazu prowadzenia pojazdów) lub w sytuacji, gdy pozbawiono kierowcę prawa jazdy, stanowi przestępstwo z § 337 ust. 1 lit. a č.TrZ[63].

Jak się wydaje, niektóre zachowania, które można by kwalifikować jako przestępstwo z art. 300 § 2 k.k., mogły być uznane za czyny zabronione w § 348

[62] Zob. § 22 ust. 1 lit. c słowackiej ustawy z dnia 28 sierpnia 1990 r. o wykroczeniach (zákon č. 372/1990 Zb., o priestupkoch).

[63] Z kolei prowadzenie pojazdu mechanicznego w sytuacji, gdy kierowcy administracyjnie zatrzymano lub zawieszono prawo jazdy, stanowi w Czechach wykroczenie określone w § 125c ust. 1 lit. e ustawy z dnia 14 września 2000 r. o ruchu drogowym oraz o zmianie niektórych ustaw (zakon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů [zákon o silničním provozu]).

ust. 2 lit. a sl.TrZ i § 337 ust. 3 lit. a č.TrZ. Należy jednak zauważyć, że w słowackim kodeksie zniszczenie, uszkodzenie, uczynienie bezużyteczną, zatajenie, odstąpienie lub usunięcie rzeczy, której dotyczy rozstrzygnięcie sądu lub innego organu władzy publicznej, odnosi się do postępowania karnego. W kodeksie czeskim ani polskim nie ma takiego zawężenia.

Wyżej już zwrócono uwagę na to, że niektóre zachowania, które w Słowacji i Czechach stanowią przestępstwa, na gruncie polskiego prawa są wykroczeniami (chodzi tutaj o czyny mogące stanowić udaremnianie lub utrudnianie wykonania rozstrzygnięcia urzędowego dotyczącego cudzoziemców albo związanego z procesem budowlanym). Świadczy to o tym, że polski ustawodawca przykłada mniejszą wagę do naruszeń prawa we wskazanych przypadkach.

W polskim prawie nie ma odpowiedników przestępstw z § 349 i 350 sl.TrZ oraz § 337 ust. 4 č.TrZ. Wydaje się, że niektóre zachowania, które podpadałyby w Słowacji pod § 350 sl.TrZ (udaremnianie wykonania rozstrzygnięcia Sądu Konstytucyjnego Republiki Słowackiej), w Polsce – w przypadku zignorowania orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego – można byłoby kwalifikować – w zależności od okoliczności – z któregoś z paragrafów art. 231 k.k.

## PODSUMOWANIE

Tytułem krótkiego *résumé* (gdyż niektóre wnioski zostały już przedstawione wyżej) należy zwrócić uwagę na następujące kwestie.

Problem udaremniania lub utrudniania wykonania rozstrzygnięć urzędowych został zauważony zarówno przez prawodawców naszych południowych sąsiadów, jak i przez polskiego legislatora. Wartość społeczna prawidłowego i skutecznego wykonywania takich rozstrzygnięć została doceniona poprzez kryminalizowanie zachowań w nią godzących. Pomijając pewne niuanse, zakres tej kryminalizacji jest w prawe słowackim i czeskim szerszy niż w prawie polskim.

Zauważalna jest większa kazuistyka rozwiązań słowackich i czeskich w porównaniu do regulacji obowiązujących w Polsce. Kazuistyka ta sukcesywnie powiększa się przez „dopisywanie" do wykazu przestępstw nowych typów w miarę pojawiania się nowych instytucji prawnych. Należy jednak zauważyć, że również niektóre polskie regulacje dotyczące omawianych tutaj zagadnień ewoluują (np. od wejścia w życie obowiązującego k.k. art. 244 zmieniany był już dziewięciokrotnie, przy czym dwie zmiany dotyczyły ustawowego zagrożenia). Jest to jednak rzecz naturalna, jeśli chce się zapewnić adekwatną reakcję karną na łamanie nowo wprowadzanych rozwiązań.

Z punktu widzenia osoby, która zajmuje się prawem karnym, może razić niedookreśloność niektórych słowackich i czeskich przepisów. Chodzi w szczególności o używanie ocennego zwrotu „poważne działanie". Ciekawe jest to, że chociaż prawodawcy słowacki i czeski wykazują tendencję do bardzo dokładnego

definiowania zwrotów używanych w przepisach karnych, to interpretacja wskazanego pojęcia została pozostawiona orzecznictwu i doktrynie. Może to rodzić wątpliwości w świetle zasady *nullum crimen sine lege certa*. Należy jednak zwrócić uwagę, że omawiany zwrot pojawił się w interesujących nas przepisach już w czechosłowackim k.k. z 1961 r. i został następnie przejęty przez ustawodawstwo słowackie i czeskie. Wydaje się więc, że jest to zabieg zamierzony. Należy też zauważyć, że użycie pojęcia „poważne działanie" pozwala – przy braku nadmiernej kazuistyki – objąć kryminalizacją zachowania, które w Polsce nie są karalne, a być może powinny być objęte penalizacją. Może tu chodzić np. o wzmiankowane wyżej czyny, które u naszych południowych sąsiadów są kwalifikowane jako udaremnianie celu kary (pozbawienia wolności czy – *lege non distinguente* – innej).

Uwagę zwraca także konsekwentne podejście prawodawcy słowackiego i czeskiego do udaremniania i utrudniania wykonania rozstrzygnięć urzędowych stanowiących podstawę stosowania środków izolacyjnych. Polskie regulacje są w tym zakresie mniej uporządkowane. Jak już wspomniano, warto zastanowić się nad kryminalizacją zaniechania zgłoszenia się do odbycia kary pozbawienia wolności w terminie określonym przez sąd. Odpowiedni przepis mógłby nawiązywać do warunków karalności przewidzianych w art. 242 § 2 i 3 k.k. Za wzorem rozwiązań słowackich i czeskich można byłoby też *de lege ferenda* ograniczyć zakres zastosowania art. 242 § 1 k.k. do uwolnienia się z izolacji związanej ze sprawą o charakterze karnym[64].

## BIBLIOGRAFIA


Andrejew I., *Kodeks karny. Krótki komentarz*, Warszawa 1988.

Baláž P., [w:] D. Mašl'anyová [et al.], *Trestné právo hmotné*, Plzeň 2011.

Bojańczyk A., *Glosa do postanowienia Sądu Najwyższego z 26 lutego 2004 r.*, „Palestra" 2004, nr 7–8.

Chybiński O., [w:] *Prawo karne. Część szczególna*, red. W. Świda, Wrocław–Warszawa 1975.

Dadak W., *Pozbawienie wolności jako znamię przestępstwa samouwolnienia (Uwagi na tle kryminalizacji samouwolnień)*, „Państwo i Prawo" 1995, z. 10–11.

Gřivna T., [w:] O. Novotný, R. Vokoun, P. Šamal [et al.], *Trestní právo hmotné. Zvláštní část*, Praha 2010.

Herczeg J., [w:] P. Šamal [et al.], *Trestní zákoník II. Zvláštní část. Komentář*, Praha 2012.

Korgo D., [w:] J. Ivor [et al.], *Trestné právo hmotné. Osobitná čast'*, Bratislava 2006.

Laciak O., [w:] E. Burda, J. Čentéš, J. Kolesár, J. Záhora [et al.], *Trestný zákon. Osobitná čast. Komentár – II. diel*, Praha 2011.

Marek A., *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 2010.


[64] Postulat tego typu był już zgłaszany na gruncie k.k. z 1969 r. (W. Dadak, *Pozbawienie wolności jako znamię przestępstwa samouwolnienia (Uwagi na tle kryminalizacji samouwolnień)*, „Państwo i Prawo" 1995, z. 10–11, s. 95) oraz na gruncie obowiązującego k.k. (P. Poniatowski, *Przestępstwa…*, s. 369–371).

Piaczyńska A., *Przestępstwo niepowrotu do zakładu karnego (art. 242 § 2 i 3 KK)*, „Edukacja Prawnicza" 2010, nr 12.
Poniatowski P., *Gloss on the Supreme Court ruling of 19 January 2017, I KZP 11/16 (with reference to the Supreme Court judgement of 21 June 2017, I KZP 3/17)*, „Ius Novum" 2018, nr 4.
Poniatowski P., *Przestępstwa uwolnienia osoby prawnie pozbawionej wolności (art. 242 i 243 k.k.)*, Warszawa 2019.
Poniatowski P., Radecki W., *Przestępstwa udaremniania lub utrudniania wykonania rozstrzygnięcia urzędowego w prawie czechosłowackim, słowackim i czeskim na tle rozwiązań polskich. Część pierwsza*, „Annales UMCS sectio G (Ius)" 2021, vol. 68(1),
**DOI: http://dx.doi.org/10.17951/g.2021.68.1.81-97**
Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2017.
Rizman S., [w:] P. Šamal [et al.], *Trestní zákoník II. Zvláštní část. Komentář*, Praha 2012.
Řiha J., [w:] J. Jelínek [et al.], *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*, Praha 2013.
Samaš O., Stiffel H., Toman P., *Trestný zákon. Stručný komentár*, Bratislava 2006.
Siewierski M., [w:] J. Bafia, K. Mioduski, M. Siewierski, *Kodeks karny. Komentarz*, Warszawa 1977.
Świda W., *Prawo karne*, Warszawa 1986.

## ABSTRACT

In this study, the authors summarize the considerations contained in the first part of the article concerning the regulations in force in Slovakia and the Czech Republic relating to preventing or obstructing the execution of various official decisions, and also compare these regulations with Polish solutions and formulate conclusions resulting from this comparison.

**Keywords:** Slovak criminal law; Czech criminal law; preventing or obstructing the execution of an official decision

## ABSTRAKT

W niniejszym opracowaniu autorzy podsumowują rozważania zawarte w pierwszej części artykułu dotyczące obowiązujących w Słowacji i Czechach regulacji odnoszących się do udaremniania lub utrudniania wykonania różnego rodzaju rozstrzygnięć urzędowych, a także porównują te regulacje z rozwiązaniami polskimi oraz formułują wnioski płynące z tego porównania.

**Słowa kluczowe:** słowackie prawo karne; czeskie prawo karne; udaremnianie lub utrudnianie wykonania rozstrzygnięcia urzędowego